

**Організація виховної
роботи у закладі освіти в
умовах воєнного стану:
виклики та проблеми, що
потребують розв'язання
у новому навчальному році**

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Воєнний стан суттєво змінив умови навчання та виховання, а також зумовив труднощі, що потребують від нас, педагогів, додаткових зусиль та вмінь пристосовуватись до нових умов.

Широкомасштабна агресія російської федерації стала випробуванням для усього українського народу, внесла зміни в усі сфери суспільного життя. Але ми навчилися жити, працювати, навчати в умовах жорстокої війни. Це свідчення системної, цілеспрямованої виховної роботи усього педагогічного колективу.

Сьогодні важливо сформувати особистість, здатну успішно самореалізуватися в соціумі. Зі зміною зовнішнього середовища, ідеології, технічного прогресу виховний процес потребує постійного оновлення методології виховання.

Законом України «Про повну загальну середню освіту» визначено, що *виховний процес у закладах освіти є невід'ємною складовою освітнього процесу і має ґрунтуватися на загальнолюдських цінностях, культурних цінностях українського народу, дотриманні прав і свобод людини, громадянина.*

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Виховна робота в ЗЗСО – це діяльність, спрямована на формування моральних, духовних, соціальних та культурних цінностей, які допомагають індивідам ставати гармонійно розвиненими особистостями. Її метою є забезпечити повноцінний розвиток кожної дитини як члена суспільства, підготувати її до свідомої участі в житті колективу, держави та світу. Основа виховання - особистість дитини, визнання її найвищою цінністю, орієнтація педагога на гуманізм, демократичні принципи спільної з дитиною життєдіяльності.

Виховна робота охоплює не тільки здобуття учнями академічних знань, але й розвиток у них емоційного інтелекту, комунікативних навичок, навичок соціалізації та відповідального ставлення до свого життя, своїх вчинків. Організація виховного процесу в Новій українській школі – це пошук педагогами нових альтернативних форм роботи з учнями відповідно до вимог сьогодення задля забезпечення належного рівня сформованої життєвої компетентності здобувачів освіти, залучення їх до розбудови України в повоєнний час.

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Виховна робота як складова освітнього процесу в ЗЗСО має здійснюватись за чинними нормативно-правовими документами, зокрема:

- загальні документи:

- Конституція України, «Декларація прав людини», «Декларація прав дитини», Конвенція «Про права дитини», Концепція «Нова українська школа», Програма ««Нова українська школа» у поступі до цінностей», Програма «Про Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України»;

- Укази Президента:

- «Про введення воєнного стану», «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України»;
- «Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у Новій українській школі»;
- «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності»;

- Закони України:

- «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», «Про основні засади молодіжної політики»;

- Розпорядження та Постанови Кабінету Міністрів України:

- «Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках»;
- «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року».

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

З метою об'єднання зусиль педагогічної та громадської спільнот на засадах взаєморозуміння та співпраці щодо захисту прав і свобод, формування у дітей ціннісних життєвих навичок та моделей поведінки, врахувавши особливості організації виховної роботи в сучасних умовах, з дотримання принципів безбар'єрності, доступності, забезпечення безпекової складової для учасників освітнього процесу, проаналізувавши нормативно-правове забезпечення виховного процесу ***визначено основні напрями організації виховної роботи в закладі освіти на новий навчальний рік:***

- безпечність освітнього середовища - навчання правил поведінки в умовах воєнного стану (під час повітряних тривог, поводження з ВВП, перша медична допомога тощо);***
- національно-патріотичне виховання;***
- розвиток у здобувачів освіти критичного мислення та медіаграмотності;***
- психологічна та емоційна підтримка учнів;***
- адаптація та підтримка учнів-ВПО.***

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

З огляду на основні напрями виховної роботи в закладі, перед вихованням окреслено *важливі завдання*, які потребують від педагогів передусім створювати різностороннє освітньо-виховне середовище, а саме:

- *здійснювати пошук таких форм організації виховного процесу, які б апелювали до власного досвіду учнів, активізували б їхню емоційну, інтелектуальну сфери, поєднуючи з процесом пізнання;*
- *переформатовувати педагогічний інструментарій, форми й методи освітньої діяльності, які б враховували потреби та виклики, пов'язані з війною;*
- *створювати умови для розвитку й самореалізації кожної особистості як громадянина України;*
- *формувати покоління, здатне навчатися впродовж усього життя;*
- *розвивати в учнів цінності громадянського суспільства;*
- *формувати навички здорового способу життя;*
- *виховувати в учнівській молоді повагу до прав і свобод людини та громадянина України, Конституції України, державної символіки, культурного надбання українського народу; патріотизм, повагу до історичного минулого України; стійку громадянську позицію, прищеплювати молоді віру у верховенство права.*

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Безпечність освітнього середовища

Забезпечення якісної та безпечної освіти під час війни є одним із головних викликів для українського суспільства. Впровадження ефективних заходів безпеки допоможе зберегти доступ до навчання навіть у найскладніших умовах, гарантувавши дітям можливість отримати освіту попри всі виклики воєнного часу.

Базовим чинником функціональності освітнього середовища є його безпечність, яка передбачає фізичну, психічну, інформаційну та соціальну стабільність кожного учасника освітнього процесу.

На сьогодні значно зросли ризики, пов'язані з вибухонебезпечними предметами (ВНП) унаслідок широкомасштабного використання вогнепальної зброї та масованих ракетних атак із застосуванням різних типів вибухонебезпечних предметів.

Збереження здоров'я та безпека учасників освітнього процесу є пріоритетним напрямом роботи в системі освіти України, тож обов'язковими компонентами в роботі закладу освіти зі збереження здоров'я та безпеки працівників закладу усіх учасників освітнього процесу є формування:

- *знань про збереження і зміцнення здоров'я;*
- *навичок поведінки в небезпечних ситуаціях, зокрема уникнення ураження мінами та іншими вибухонебезпечними залишками війни (ВЗВ).*

Для застосування в роботі за цим напрямом матеріали на вебсайті ДНУ «ІМЗО» – URL: <https://imzo.gov.ua/> .

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Національно-патріотичне виховання учнівської молоді

В умовах воєнного стану суттєво підвищується роль національно-патріотичного виховання учнівської молоді. Воно наповнюється новим змістом, новими підходами і шляхами до формування патріотизму як базової якості особистості. Це пов'язано з інтеграційними процесами, що відбуваються в Україні, євроцентричністю, активізацією волонтерського руху. Важливо, щоб заклад освіти став осередком становлення громадянина-патріота України, готового брати на себе відповідальність, самовіддано розбудовувати країну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти встановленню громадянського миру й злагоди в суспільстві.

Для досягнення мети національно-патріотичного виховання варто акцентувати увагу на таких напрямках роботи:

- ***формування української національної ідентичності;***
- ***вивчення державної та етнічної території українського народу;***
- ***військово-патріотичне виховання.***

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2024/2025 н.р.

Національно-патріотичне виховання учнівської молоді

З метою вшанування світлої пам'яті, громадянської відваги й самовідданості, сили духу, стійкості та героїчного подвигу воїнів, полеглих під час виконання бойових завдань із захисту державного суверенітету та територіальної цілісності України, мирних громадян, які загинули внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, відповідно до Указу Президента України від 16 березня 2022 року № 143/2022 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України» щоденно о 9 00 годині долучатися до загальнонаціональної хвилини мовчання.

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Національно-патріотичне виховання учнівської молоді

З метою посилення національно-патріотичного виховання, утвердження української національної, громадянської ідентичності, формування оборонної свідомості варто:

- у планах виховної роботи передбачити проведення тематичних годин спілкування, зустрічей, бесід, лекцій, семінарів, тематичних виставок, засідань за «круглим столом», науково-практичних конференцій, літературних вечорів, поетичних годин тощо стосовно відзначення важливих пам'ятних та ювілейних дат 2025/2026 н.р.;
- проводити тематичні просвітницькі заходи, що передбачають увічнення пам'яті воїнів, які загинули, захищаючи Батьківщину;
- формувати розуміння кожним громадянином своєї ролі та місця в служінні Україні, особистої відповідальності задля виконання військового обов'язку в рядах ЗСУ;
- виховувати гордість за Україну: формування глибокої пошани і шанування символіки та історичних святинь України;
- організовувати Уроки мужності, зустрічі з учасниками російсько-української війни, ветеранами війни, особами, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, учасниками Революції Гідності, волонтерами, відвідування військовослужбовців, які зазнали поранень та проходять реабілітацію у медичних закладах;
- створити постійно діючі стенди, що відображають події збройної боротьби Українського народу за територіальну цілісність нашої країни, участь випускників закладу, односельців у повномасштабній війні;

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Національно-патріотичне виховання учнівської молоді

- *популяризувати історію України, зокрема боротьбу українського народу за самовизначення і творення власної держави, етапи державотворення та борців за незалежність і територіальну цілісність України, а також українців, досягнення яких увійшли до світової історії, а також ушанування видатних особистостей українського державотворення, ветеранів війни, героїв, які полягли в боротьбі за захист незалежності і територіальної цілісності України;*
- *по-можливості, організовувати екскурсії до оновлених/створених сучасних музеїв;*
- *активізувати науково-дослідницьку та освітньо-просвітницьку роботу на базі шкільних музеїв; вивчати та обмінюватися досвідом засобами музейної педагогіки;*
- *сприяти популяризації виховання учнівської молоді засобами козацької педагогіки;*
- *залучати учасників освітнього процесу до пошуку, охорони, збереження народної культурної спадщини України (пісень, легенд, переказів, спогадів);*
- *активізувати співпрацю педагогічних колективів з органами учнівського та батьківського самоврядування щодо формування в дітей та молоді духовності, моральної культури, толерантної поведінки, уміння жити в громадянському суспільстві;*
- *проводити майстер-класи за участю дітей та батьків з виготовлення сувенірів для бійців Збройних Сил України;*
- *забезпечувати перегляд відеоматеріалів, віртуальних екскурсій та виставок; допомагати створювати серії мотивувальних відеороликів, залучати до участі в акціях, флешмобах, конкурсах, проводити благодійні та добродійні акції на підтримку ЗСУ.*

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Національно-патріотичне виховання учнівської молоді

Важливою формою роботи для посилення національно-патріотичного виховання є Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура»).

Для активізації роботи з питань національно-патріотичного виховання доцільно використовувати інформаційні матеріали, що підготовлені:

- Українським інститутом національної пам'яті <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/zhurnalistam> ;
- Українським державним центром національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді для потреб дистанційної освіти дітей та дорослих URL: <https://udcnpvctum.kyiv.ua/> ;
- Національним центром «Мала академія наук України», проєкт «Що ти знаєш про...? Історія регіонів України» – URL: <http://surl.li/vykyrs>, YouTube – URL: <http://surl.li/sdwlpu> .

Волонтерська діяльність здобувачів освіти

З метою набуття учнями шанобливого та відповідального ставлення до суспільства, формування в них соціально значущої ініціативності доцільно залучати учасників освітнього процесу до *волонтерської діяльності*, яка сприяє встановленню соціальних зв'язків у суспільстві. Волонтерство охоплює чимало напрямів, і кожен здобувач освіти, хто відчуває потребу допомагати, може обрати цікаву або близьку йому сферу діяльності (плетіння маскувальних сіток/кікімор, виготовлення окопних свічок, енергетичних батончиків, збір речей/ліків першої необхідності), зокрема онлайн-волонтерство, або е-волонтерство, така діяльність реалізується свідомо і вільно на користь інших людей.

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Учнівське самоврядування, соціальне проектування та соціокультурна діяльність закладу в громаді

В умовах війни спостерігається активізація дитячого та молодіжного самоврядного руху. Дитячі та молодіжні проекти допомагають розв'язувати важливі для громади проблеми, а також розвивають в дітей соціальні компетентності. Така діяльність повинна сприяти налагодженню тісної взаємодії між закладом освіти, громадськістю, органами влади.

Соціальне партнерство сьогодні – це суттєвий чинник підвищення ефективності освітніх послуг у ЗЗСО. Заклад освіти, який відкритий для співпраці, успішно розвивається, швидше реагує на суспільні зміни, шукає нові ресурси для просування вперед, для задоволення освітніх потреб учнів та їхніх батьків, запровадження інновацій, розробки проектів, програм, що враховують інтереси закладу.

Соціальні проекти можуть бути складовою навчальної програми, її практичною частиною, а можуть бути більш масштабними, охоплювати всіх учнів закладу. Проектна діяльність може бути організована як у межах роботи гуртків, так і бути провідною в діяльності дитячого самоврядування. *Приклади соціальних проектів: «Допоможи Герою України», «Відкрити душу, щоб усміхнулось серце», «Долонька допомоги», «Країна дитячих мрій», «Літній читальний зал - літня школа», «Перлини малої Батьківщини», «Чужої біди не буває», «Забуяй, наш рідний край», «Багатокультурна карта мого міста, села», «Досліджуємо проблеми громади», «Роль громади в житті людини», «Енергоефективне село», «Чисте довкілля - чисте сумління»;* волонтерські акції, спортивні активності, мистецькі заходи, майстер-класи, патріотичні квести та змагання.

Проектна робота розвиває здібності, компетентності, вміння, таланти дитини відповідно до її віку та особливостей. Вона має бути орієнтована на утвердження української національної та громадянської ідентичності й комплексне формування лідерських якостей у вихованців. Її зміст має охоплювати теоретичні основи лідерства, управління проектами, комунікацій та міжособистісних взаємин, а також практичні інструменти для реалізації лідерського потенціалу.

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Розвиток критичного мислення та медіаграмотності

Використання месенджерів значно полегшує комунікацію між учасниками освітнього процесу, адже вони забезпечують миттєву та зручну взаємодію з метою швидкого обміну інформацією та надсилання важливих повідомлень. Соціальні мережі допомагають учителям, учням, їхнім батькам не тільки швидко обмінюватися інформацією, але й отримувати корисні навчальні матеріали, переглядати навчальні відео та обговорювати важливі теми.

Завдяки соц.мережам навчання стає доступним у будь-якому місці та в будь-який час. Такі ресурси стрімко розвиваються, забезпечуючи молодь можливостями для спілкування і розваг, інформують дітей та підлітків про зразки поведінки, що визначають їхню кіберсоціалізацію поза участю батьків або в умовах часткового батьківського контролю медіасередовища.

Формування належного рівня медіакультури особистості – один із пріоритетних напрямів роботи педагога, який можна забезпечити через комплекс заходів, серед яких і навчання всіх учасників освітнього процесу з означеного питання.

З матеріалами з превенції залежності від азартних ігор можна ознайомитися на вебсайті ДНУ «ІМЗО» – URL: <https://surli.cc/fpwbtb> ;

- Проблема залежності від комп'ютерних ігор. – URL: <http://surl.li/evanbz> .
- як запобігти проблемі залежності від комп'ютерних ігор. – URL: <http://surl.li/wgnpat> .
- ліфлет «А з чим ти стикаєшся в інтернеті?». – URL: <https://surli.cc/pyoble> ;
- навчальний анімаційний ролик «Цінуй життя!» – URL: <http://surl.li/mweisc> та методичні рекомендації до нього. – URL: <http://surl.li/xogwdb> .

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Використання сучасних інформаційних технологій під час дистанційного навчання

Найпоширенішими платформами, на яких працюють наші педагоги, які дозволяють розробляти новаторські методики навчання, використовуючи віртуальну реальність та інтерактивність, в процесі навчання стали: [платформа для онлайн-конференцій Zoom](#), [система ClassTime](#), [Classroom](#), [Google Meet](#), [Wordwall](#); месенджери (групи на платформі Facebook), Телеграм, Вайбер, YouTube-канали.

За допомогою [онлайн-платформ Canva](#), [Create vista](#), [Power Point](#) та [Heyzine](#) можна створювати медіаконтент у вигляді інфографік, листівок, презентацій, фліпбуків, які виступають додатковим освітнім ресурсом для вивчення нового матеріалу на уроках. Власноруч відеоматеріали можна створювати за допомогою таких додатків, як: [YouCut](#), [Quik](#), [CapCut](#), [PowerDirector](#), [Canva](#). Під час проведення онлайн-занять можна також використовувати інтерактивні платформи для створення захоплюючих та освітніх ігор, вікторин, квестів та квізів: [Kahoot](#), [Qwiz](#), [Google Forms](#), [MozaWeb](#) і [Wordwall](#); віртуальні інтерактивні дошки, такі як: [Lynxcloud](#), [Whiteboardfox](#), [CleverMaths](#), [Padlet](#) та [сервіс LearningAps](#).

Освітній процес можна урізноманітнювати за допомогою QR-кодів, це дозволяє досягти наступних навчальних цілей: запровадити використання електронних ресурсів під час занять; посилити мотивацію учнів до самостійної пізнавальної діяльності; підвищити загальну інформаційну грамотність. QR-код поступово впроваджується в освітній процес як інноваційний освітній засіб.

Застосування сучасних комп'ютерних технологій в освітньому процесі є ключовим елементом успішного розвитку молодого покоління, що дозволяє доповнювати і поглиблювати знання з предмету, доступно та емоційно передавати навчальний матеріал, активізувати розумову діяльність здобувачів освіти, зацікавити їх до навчання та сформувати світогляд. Варто не тільки впроваджувати інновації в освітній процес, але й виховувати нове покоління, готове до викликів сучасного світу.

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Психологічна та емоційна підтримка здобувачів освіти

Підтримання психоемоційного здоров'я дітей шкільного віку є важливим елементом для їхнього нормального функціонування, росту та розвитку.

Під час освітнього процесу педагоги мають акцентувати на Я-концепції та самооцінці учнів, застосовувати таку стратегію виховної роботи зі здобувачами освіти, яка сприяє розвитку в них позитивної самооцінки, створенню сприятливих умов для повернення учнів до повноцінного навчання, підвищенню їхньої мотивації, подоланню стресу та тривожності, які виникають в умовах воєнного стану. Основна мета цієї роботи полягає в тому, щоб виявити та мінімізувати негативні та несприятливі наслідки травматичного досвіду, що викликаний внаслідок війни в Україні серед дітей та інтегрувати їх у соціальне середовище для ведення нормального життя. Роль вчителя в цьому випадку заключається у створенні атмосфери довіри, стабільності, постійної готовності відреагувати на виклики чи занепокоєння, забезпечення інформаційної гігієни. Інформація має бути дозованою і поданою в доступній та безпечній формі. Варто практикувати психологічні хвилинки під час уроків, що допоможуть учням зняти емоційне напруження, стати спокійнішими, урівноваженими, відновити почуття безпеки та психоемоційного комфорту.

Комплексна підтримка дітей у воєнний та післявоєнний період є запорукою збереження психічного здоров'я покоління, що формує майбутнє України. Сучасні терапевтичні методи дають можливість не лише мінімізувати шкоду, а й сприяти глибокому емоційному відновленню дітей шкільного віку.

Превентивне виховання та профілактика протиправної поведінки здобувачів освіти

Для підвищення ефективності превентивних заходів щодо запобігання правопорушень в освітньому середовищі та створенню безпечних умов навчання, комфортну міжособистісну взаємодію учасників освітнього процесу варто використовувати Концепцію безпеки закладів освіти від 7 квітня 2023 року №301-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-%D1%80#Text>.

У листі МОН «Про здійснення превентивних заходів серед дітей та молоді в умовах воєнного стану в Україні» від 13 травня 2022 № 1/5119-22 зазначено, що одним з важливих пріоритетів у діяльності закладів освіти є профілактика шкідливих звичок та протиправної поведінки здобувачів освіти URL: <http://surl.li/djpsdd>

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Превентивне виховання та профілактика протиправної поведінки здобувачів освіти

Підлітковий вік – кризовий період розвитку, коли особистість піддається високому ризику формування *адиктивної поведінки*, що може мати довготривалі негативні наслідки для її життя. Зловживання психоактивними речовинами, інтернет-залежність та інші види адиктивної поведінки стають на сьогодні поширеними серед підлітків, що актуалізує потребу ефективних профілактичних заходів.

Перелік корисних ресурсів щодо профілактики залежностей у дітей та підлітків для проведення виховних заходів:

- Міжнародні стандарти з профілактики вживання наркотиків. – URL: <http://surl.li/hxwald> .
- Програма профілактики вживання психоактивних речовин «Свідомий вибір» / Н. Строева. Київ. 2020. – URL: <http://surl.li/gozeuy> .
- Використання електронних сигарет серед молоді. – URL: <http://surl.li/quwtyb> .
- анонімні Нікотинозалежні. – URL: <https://www.nica.in.ua/> .
- Основні факти про тютюн. – URL: <http://surl.li/mqumgk> .
- як кинути палити. – URL: <http://surl.li/uvmftw> . Розлад вживання алкоголю. – URL: <http://surl.li/gczzhh> .
- Розлад вживання психоактивних (наркотичних) речовин у молоді. – URL: <http://surl.li/iyxhlw> .
- як запобігти зловживанню алкоголем та наркотиками серед підлітків. – URL: <http://surl.li/xvrhvc> .
- як батькам говорити про алкоголь з дітьми різного віку. – URL: <http://surl.li/nvlwbl> .

Педагогічним працівникам також доцільно ознайомитися з алгоритмом виявлення випадків та реагування на ситуації втягнення дітей у небезпечні квести. З цією метою варто проводити: години спілкування з дітьми для запобігання їх втягненню до неформальних угруповань, небезпечних для життя квестів, ігор, надавати учасникам освітнього процесу алгоритм дій в ризикованих ситуаціях, інформувати їх про номери «гарячих ліній».

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Соціалізація підлітків

Важливий чинник соціалізації підлітків – комунікативна здатність як здатність до міжособистісної взаємодії. Освітній процес передбачає групову роботу учнів, спільне виконання завдань та організацію командної діяльності. Окреслено основні компоненти комунікативної здатності: мотиваційний (спрямованість особистості, потреба в спілкуванні), вольовий (здатність до самоконтролю у спілкуванні), поведінковий (уміння розв'язувати конфліктні ситуації, емоційно співпереживати).

У підлітковому віці молодь легко піддається негативному впливу та схильна до необдуманих ризикованих дій. Тепер підлітки, психіка яких втомлена війною, стають легким об'єктом для маніпулювання. Для підлітків важливо на часі бути в групі, впливово, що про них подумують інші, що часто призводить до імпульсивних вчинків.

Деструктивна поведінка в підлітків проявляється тоді, коли їхні дії (вербальні чи практичні) мають руйнівний характер, спрямовані на себе, своє здоров'я, зовнішній світ, можуть проявлятися в нападах агресії, гніву чи ворожості. Часто така поведінка є відповіддю підлітків на складні обставини, у яких вони опинилися.

Ознаками залучення дитини до деструктивного угруповання можуть бути: замкнутість (не ділиться своїми планами з батьками або особами, що їх замінюють), зміна зовнішнього вигляду (чорний вільний одяг, довге волосся тощо), використання символіки на одязі чи тілі, зміна настрою та поведінки тощо.

Тож за умови виявлення таких груп/вступу дитини в одну з таких груп педагогам необхідно негайно повідомити адміністрацію закладу та відповідні уповноважені органи (кібер-поліцію – URL: <https://www.cybercrime.gov.ua> (цілодобово) та поліцію – 102). Також можна звертатися на «гарячі» лінії, зокрема:

- національна «гаряча» лінія для дітей та молоді: 116 111 – з мобільних або 0 800 500 225 – зі стаціонарних телефонів, пн.-пт. з 12.00 до 20.00 (безкоштовно, анонімно, конфіденційно);
- національна «гаряча» лінія із запобігання домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації: 116 123 – з мобільних або 0 800 500 335 – зі стаціонарних телефонів цілодобово (безкоштовно, анонімно, конфіденційно);
- Урядовий контактний центр за номером 15-47 (безкоштовна, цілодобово доступна, анонімна та конфіденційна «гаряча» лінія для осіб, які постраждали від домашнього насильства).

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Розв'язання конфліктів через співпрацю

Побудова безпечного освітнього середовища на часі й передбачає впровадження в систему освіти технології розв'язання конфліктів через співпрацю. Визначальні кроки зазначеного напрямку в здобувачів освіти:

- *формування здатності протистояти булінгу (цькуванню);*
- *вироблення навичок ненасильницької поведінки;*
- *побудова конструктивного діалогу;*
- *розуміння поняття «мир»;*
- *осмислення власної значущості у вибудовуванні стосунків з оточенням;*
- *усвідомлення конфлікту як невід'ємної частини життя та створення особистої мирної стратегії поведінки в конфлікті.*

Потрібно створити безпечне та підтримувальне середовище в закладі яке може бути реалізовано через такі складові як: *розробка та впровадження політики нульової толерантності до будь-яких проявів насильства; забезпечення підтримки для постраждалих від насильства.*

Рекомендовано в роботі використовувати оздоровчі технології терапевтичного спрямування: арттерапія, пісочка терапія, ігрова терапія, музична терапія, казкотерапія, організаційно-педагогічні технології, методичні рекомендації щодо формування міжособистісних взаємин у класному колективі – URL: <https://surl.li/myzmyd> .

Запобігання суїцидальним проявам і нахилам

Важливим напрямом виховної роботи є запобігання суїцидальним проявам і нахилам серед дітей. За умови виявлення суїцидальних ознак у здобувачів освіти педагогічні працівники мають звернутися на такі «гарячі» лінії: Гаряча лінія з профілактики суїцидів. – URL: <https://lifelineukraine.com/> ,

Перша національна лінія довіри для попередження суїциду: 73 33.

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Адаптація та підтримка ВПО

Проблеми більшості дітей з категорії внутрішньо переміщених осіб переважно полягають в адаптації до нових учнівських колективів. Їхнє розв'язання – у створенні сприятливого соціально-психологічного клімату в закладі, класному колективі. Педагог має допомогти подолати проблеми розвитку, спричинених пережитим досвідом вимушеного переміщення.

Адаптація дитини в колективі освітнього закладу тісно пов'язана із соціальною адаптацією, яка зумовлена змінами соціальної реальності та життєвими обставинами й потребує особливої мобілізації та оптимізації зусиль здобувача освіти у відповідь на ці зміни. Стосовно дітей з категорії ВПО закладу освіти потрібно налагодити системну психосоціальну підтримку, яка має бути спрямована на подолання проблем розвитку, викликаних пережитим досвідом вимушеного переміщення.

Додатково, якщо вчитель також є внутрішньо переміщеною особою, він може переживати ті ж труднощі, що й учні, що значно ускладнює його роботу. Тому важливо, щоб адміністрація закладу забезпечувала постійну психологічну підтримку педагогам, проводила тренінги з управління стресом, саморегуляції та арттерапії. Це допоможе вчителям не лише адаптуватися до нових умов, а й надавати емоційну підтримку своїм учням.

Організація та планування виховної роботи в ЗЗСО у 2025/2026 н.р.

Виховна робота з ЗЗСО – потрібна і важлива

Розвиток сучасних технологій, соціальних мереж, поява та актуалізація нових професій на ринку праці, освітня реформа, зміна світогляду дітей та молоді, повномасштабна війна – *все це спонукає до пошуків нових підходів та напрямів виховної роботи в закладі, враховуючи вікові особливості учнів.*

Педагогам необхідно реалізовувати ефективні підходи для подолання освітніх втрат, зокрема, *діяльнісний підхід як один з концептуальних підходів Нової української школи, ґрунтовна мета якого забезпечити учням можливість самостійно конструювати свої знання, уміння, цінності та ставлення до себе, інших і світу. Тож обираючи виховний інструментарій, варто надавати перевагу діяльним методам, які поглиблюють особистий досвід, мають максимальну практичну спрямованість.* Виховний процес в аспекті діяльнісного підходу актуалізується з необхідності проектування, конструювання і створення ситуацій діяльності, яка виховує. Спільні зусилля всіх учасників освітнього процесу забезпечать єдність навчання, виховання та розвитку молодого покоління.

Виховний акцент сьогодення охоплює діяльну систему в освітніх закладах задля комфорту учнів, їхніх батьків та вчителів. Успіх виховного процесу залежить від стосунків педагога та здобувачів освіти, які повинні будуватися на основі співдружності, співпраці й ділового партнерства.

І які б завдання ми не вирішували, актуальною завжди буде одна важлива проблема – це виховання громадянина України, який знає і пам'ятає свій рід, свою мову, цінує минуле і буде гідно творити майбутнє рідної країни.

*Успішного
навчального року!*

*Нехай знання ведуть
до Миру!*

